

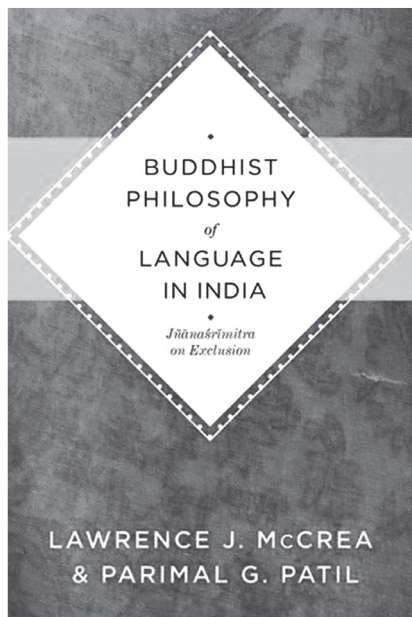
Buddhist Philosophy of Language in India : Jñānaśrīmitra on Exclusion

อรพรรณ สุชาตกุลวิทย์

Oraphan Suchartkullawit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ผู้เขียน : Lawrence J. McCrea,
and Parimal G. Patil
ปีที่พิมพ์ : October 14, 2010
จำนวนหน้า : 216 หน้า
สำนักพิมพ์ : Columbia University Press
Language : English
ISBN-10 : 0231150954
ISBN-13 : 978-0231150958

บทนำ

หนังสือที่จะนำมาวิจารณ์ต่อไปนี้มีชื่อว่า “Buddhist Philosophy of Language in India : Jñānaśrīmitra on Exclusion” เขียนโดย Lawrence J. McCrea, and Parimal G. Patil. เป็นหนังสือที่เขียนถึงทฤษฎีการจำแนก (Theory of Exclusion) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าทฤษฎีอุปหะ (The Theory of Apoha) ของพระชญาณศรีมิตร (Jñānaśrīmitra) ทฤษฎีอุปหะเป็นหนึ่งในทฤษฎีที่นำเสนอแนวคิดพุทธญาณวิทยาที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งไม่เพียงในประเทศอินเดียแต่รวมถึงระดับโลก ในทฤษฎีมีการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดปรัชญาภาษา (Language Philosophy), ปรัชญาภววิทยา (Ontology) และกระบวนการจิตวิทยา (Psychology) การเกิดขึ้นของปรัชญาภาษาและปรัชญาญาณวิทยาในยุคนั้นเกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการด้วยกันคืออิทธิพลของปรัชญาฮินดู 2 สายด้วยกันคือ มิมามสา (Mīmāṃsā) และ นยายะ (Nyāya) โดยเฉพาะนักปรัชญาฮินดู ที่ต้องการเข้ามาตรวจสอบและค้นคว้าคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และให้ความสำคัญกับญาณวิทยาในฐานะคุณสมบัติของจริยศาสตร์กล่าวคือผู้มีสภาวะธรรมที่ดีถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรม ทฤษฎีอุปหะในส่วนปรัชญาภาษามุ่งเน้นที่จะตอบคำถามว่า ภาษาสามารถถ่ายทอดสิ่งที่มีอยู่จริงได้หรือไม่ ความหมายของคำที่ใช้ได้การถ่ายทอดมีธรรมชาติเกิดจากอะไร และมีลักษณะการถ่ายทอดในรูปแบบไหน

ทฤษฎีอุปหะในช่วงต้นมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายการรับรู้ต่อมาทฤษฎีถูกขยายความและโต้แย้งจนเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาภาษา พระทินนาคะ (Dīnāga) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีอุปหะเพื่อจำแนก หมวดหมู่, แนวคิดและประเภทของแต่ละสิ่งเนื่องจากแต่ละสิ่งมีลักษณะเฉพาะ (Lawrence J. McCrea, and Parimal G. Patil, 1893) ต่อมาพระธรรมกิริติ (Dharmakīrti) ได้นำเสนอเพิ่มเติมเรื่องเงื่อนไขของความสมเหตุสมผล 2 ประการซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทั้งเหตุการณ์เชิงประจักษ์และเชิงอนุมาน ถัดจากนั้นพระธรรมโมตระได้อธิบายการรับรู้แบบประจักษ์ (ปรัตยัก্ষะ) และแบบอนุมานในรูปแบบของกระบวนการ นอกจากนี้พระธรรมโมตระยังนำทฤษฎีอุปหะมาสู่การอธิบายแนวคิดภาษาผ่านงานเขียนที่มีชื่อว่า Monograph on Exclusion (Apoḥaprakara) โดยเริ่มอธิบายเรื่องการรับรู้ภาพเข้ามาในใจและความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับภาษา จนกระทั่งมาถึงพระชญาณศรีมิตรผู้นำทฤษฎีอุปหะมาเขียนใหม่โดยให้ความสำคัญกับคุณค่าของภาษา (Semantic Value) โดยท่านนิยาม การจำแนกไว้ว่าคือ สิ่งที่สามารถถูกอธิบายโดยคำและเหตุผล (Exclusion is what is revealed by word and inferential reasons) ดังนั้นจากพัฒนาการจะเห็นได้ว่าทฤษฎีอุปหะไม่ใช่เพียงทฤษฎีเพียงส่วนหนึ่งของทฤษฎีความหมายในทางปรัชญาภาษาแต่ยังสามารถประยุกต์ใช้กับการตรวจสอบความรู้ได้อีกด้วย

เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจความเป็นมาของทฤษฎีอุปหะ Lawrence J. McCrea, and Parimal G. Patil. ได้เขียนหนังสือโดยมีเนื้อหาทั้งในส่วนทฤษฎี, ประวัติศาสตร์ และ ตัวอย่างการแปลภาษาสันสกฤต จุดมุ่งหมายของการเขียนคือเพื่อแสดงจุดยืนที่ว่า การที่จะเข้าใจภาษานั้น ไม่ใช่เกิดจากการตีความอย่างเดียว ต้องเกิดจากการวิเคราะห์บริบทของสังคมนั้นด้วย ยกตัวอย่างเช่น งานเขียนชิ้นนี้เกิดขึ้นมาเพราะต้องการ

ตอบได้แนวคิดอะไรหรือไม่, สภาพสังคม หรือ ความนิยมของคนในสมัยนั้น โดยในหนังสือได้แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ส่วนดังนี้ 1) มุมมองของพระชญาณศรีมิตรและประวัติความเป็นมา (Jñānaśrīmitra's Intellectual World and Its History), 2) รูปแบบพุทธญาณวิทยา (The Buddhist Epistemological Tradition), 3) การปฏิวัติญาณวิทยาของพระธรรมโมตระ (Dharmottara's Epistemological Revolution), 4) การปรับปรุงทฤษฎีโอปะหะโดยพระชญาณศรีมิตร (Jñānaśrīmitra's Reworking of the Theory of Exclusion) และ 5) แบบฝึกหัดการแปล นอกจากนี้ยังมี ทฤษฎีฉบับสันสกฤตเพื่อใช้ในการอ้างอิงในตอนท้ายหนังสือ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดโดยย่อดังนี้

1. สรุปสาระสำคัญของเนื้อหา

ส่วนที่ 1 มุมมองของพระชญาณศรีมิตรและประวัติความเป็นมา (Jñānaśrīmitra's Intellectual World and Its History)

ในส่วนแรกเป็นส่วนเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจภาพรวมของทฤษฎีของทฤษฎีโอปะหะตามมโนทัศน์ของพระชญาณศรีมิตรและความเป็นมา ผู้เขียนได้อธิบายความลึกซึ้งและความอิทธิพลของทฤษฎีโอปะหะต่อทั้งผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาและไม่นับถือพระพุทธศาสนาในยุคหนึ่งและยุคถัดไป แนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีความรู้โดยอธิบายความรู้ว่ามีที่มาได้ 2 ทางด้วยกัน คือ ปรตยักษะ (Perception) และการอนุมาน (Inference) ที่ทฤษฎีความรู้เป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงเพราะพื้นฐานความคิดด้านการใช้ภาษาในสมัยนั้น เป็นที่ยอมรับว่าการสื่อสารภาษาสัมพันธ์กับความรู้ ไม่ว่าจะเป็นการประสาธน์สัมผัสและกระบวนการคิดวิเคราะห์ภายใน คำถามที่เกิดขึ้นคือ ภาษาทำงานอย่างไรมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าถึงโลกในรูปแบบใดแบบบางส่วน (Particulars) ,แบบสากล (Universal) หรือทั้งสองแบบ

นอกจากนี้ในส่วนที่หนึ่งยังแสดงถึงประวัติศาสตร์ทางความคิด ข้อโต้แย้งและพัฒนาการด้านมุมมองต่อทฤษฎีความรู้ โดยทฤษฎีโอปะหะมีฐานมาจาก 2 นิยามด้วยกันคือ การตีความ (Hermeneutics) จากปรัชญามีมangsa (Mīmāṃsā) และ ระบบการให้เหตุผล (Systematic Reasoning) จากปรัชญานายายะ (Nyāya) ในทฤษฎีต้องการหาจุดที่สัมพันธ์ ระหว่าง ธรรมชาติ (Nature), ตัวเลข (Number), การจัดหมวดหมู่ต้นกำเนิดของความรู้ (Pramāṇas), ธรรมชาติของการอ้างอิงของภาษา (The Nature of Linguistic Reference) และการประยุกต์ใช้ทางภววิทยา (It's Ontological Implications)

ส่วนที่ 2 รูปแบบพุทธญาณวิทยา (The Buddhist Epistemological Tradition)

ในส่วนที่ 2 ได้กล่าวลงในรายละเอียดในพระพุทธศาสนาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5-6 ความสนใจหลักในช่วงนี้คือ ความเป็นจริงของจักรวาล (The Reality of Universal) เป็นอย่างไร ทำให้เกิดการพยายามอธิบายการมีอยู่ของสิ่งต่างๆด้วยแนวคิด ญาณวิทยา (Epistemology) และ ภววิทยา (Ontology) โดยนักปรัชญาที่สำคัญในยุคนี้ 2 คนคือพระทีนนาคะ (Dīnāga) และพระธรรมกิริติ (Dharmakīrti)

พระทินนาคะ (Dinnāga) มีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาความยากของทฤษฎีอนุมาน (Theory of Inference) โดยเริ่มตรวจสอบจากลักษณะทฤษฎีความรู้ว่าการรับรู้แบบประจักษ์ (Perceptual) และแบบอนุมาน (Inference) สามารถเข้าถึงความรู้เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) ได้อย่างไร เข้าถึงความเป็นจริงในระดับบางส่วนหรือทั้งหมด และการรับรู้แบบประจักษ์ (Perceptual) และแบบอนุมาน (Inference) เป็นอิสระต่อกันหรือสัมพันธ์กัน

พระธรรมกิริติ (Dharmakīrti) ช่วยทำให้ทฤษฎีของพระทินนาคะ (Dinnāga) มีความชัดเจนขึ้น โดยการอธิบายลักษณะของความรู้ที่สมเหตุสมผลว่าต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการคือ ต้องมาจากวิธีการรับรู้ที่เชื่อถือได้ (อวิสัมาพา) คือสภาวะความเป็นจริงและสิ่งที่ถูกรับรู้สอดคล้องกัน และ ต้องให้ผลตามเหตุปัจจัย (อรรถกิริยา) นอกจากนี้พระธรรมกิริติยังนำรูปแบบ ทฤษฎีการโต้แย้ง (Theory of Debate) ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดการวิเคราะห์และการประเมินคำศัพท์มาเสริมการอธิบายทฤษฎีการอนุมาน (Theory of Inference) สิ่งที่ถูกนำมาวิเคราะห์ได้แก่ คุณสมบัติที่ตรวจสอบได้ (Sadhya) และสถานที่ (Paksa) ซึ่งจะช่วยในการเปรียบเทียบ สิ่งปรากฏพื้นฐานว่าเหมือนหรือต่างกับวัตถุอื่นอย่างไร ซึ่งแนวคิดนี้ทำให้ทฤษฎีของพระธรรมกิริติ (Dharmakīrti) เข้าใจง่ายขึ้นและนำมาสู่สภาพการปฏิบัติจริงๆ

จะเห็นได้แนวคิดพุทธญาณวิทยาของพระทินนาคะและพระธรรมกิริติมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบพื้นฐานของการตระหนักรู้ (Investigation of the Basic of Awareness: Alambanapariksa) ต่อการเข้าถึงความจริงประเภทต่างๆ ซึ่งแม้ในงานเขียนชิ้นนี้พระทินนาคะจะให้ความสำคัญในเรื่องจิตแต่ในงานเขียนหลักของท่านที่มีชื่อว่า The Compendium on the Source of Knowledge (Pramanasamuccaya) พระทินนาคะหลีกเลี่ยงที่จะอธิบายเรื่องจิตและกายซึ่งงานเขียนของพระธรรมกิริติก็มีลักษณะคล้ายกันคือให้เหตุผลที่สนับสนุนใกล้เคียงกันทั้งเรื่องจิตนิยมและวัตถุนิยม

ส่วนที่ 3 การปฏิวัติญาณวิทยาของพระธรรมโมตระ (Dharmottara's Epistemological Revolution)

ในส่วนที่สาม กล่าวถึงพัฒนาการทางพระพุทธศาสนาในช่วงยุคสมัยของพระธรรมโมตระ (Dharmottara) พระธรรมโมตระ (Dharmottara) เน้นอธิบายการทำงานของความจริง (Valid Awareness) โดยโต้แย้งเรื่องวัตถุที่ถูกรู้ ว่าสภาวะที่แท้จริง (สวลักษณะ) มีส่วนประกอบของลักษณะ ซึ่งเป็นของตัวเอง (Sva) ไม่ว่าจะเป็นทั้งลักษณะเฉพาะและลักษณะทั่วไป ดังนั้น ความตระหนักรู้ที่แท้จริง (Valid Awareness) ของวัตถุที่ถูกรู้ควรมีองค์ประกอบ 2 ส่วนด้วยกัน คือ Grasped Object (ช่วงที่ภาพเข้าตรงสู่การตระหนักรู้) และ Determine Object (การรับเข้ามาสู่การปรากฏภาพในใจ) ปัญหาที่เขาค้นพบคือ ภาพในใจสามารถถูกเข้าใจผิดภาพ เนื่องจากปัญหาการเชื่อมต่อระหว่าง ความคิดทางจิต (A Purely Fictitious Mental Construct) กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง (A Real Object of Activity) ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการให้เหตุผลแบบอนุมาน (Inference Reason) ทฤษฎี อโปหะในช่วงนี้ได้รับการแก้ไข, แปลใหม่ จึงให้อ่านยากและไม่ได้รับการยอมรับกันเท่าไรนัก

ส่วนที่ 4 การปรับปรุงทฤษฎีโปหะโดยพระชญาณศรีมิตร (Jñānaśrīmitra's Reworking of the Theory of Exclusion)

ในส่วนที่ 4 กล่าวถึงบทบาทของพระชญาณศรีมิตร (Jñānaśrīmitra) ทฤษฎีโปหะฉบับนี้มุ่งแก้ความซับซ้อนที่เกิดจากท่านพระโมตระ (Dharmottara) และทำให้พุทธญาณวิทยาเข้าใจง่ายขึ้น

ทฤษฎีโปหะท่านชญาณศรีมิตร (Jñānaśrīmitra) ได้เห็นตรงกันกับท่านธรรมโมตระ (Dharmottara) เรื่อง 2 หมวดของ ความตระหนักรู้ที่แท้จริง (Valid Awareness) คือ Grasped Object (ช่วงที่ภาพเข้าตรงสู่การตระหนักรู้) และ Determine Object (การรับเข้ามาสู่การปรากฏภาพในใจ) แต่สิ่งที่แตกต่างคือ ทศนคติต่อสถานะทางภววิทยาของวัตถุ (Their Attitude Toward the Ontological Status of These Objects) ซึ่งความต่างนี้ทำให้ ทำให้พระชญาณศรีมิตรต้องการแยกให้ชัดเจนระหว่างการอธิบายความจริงและการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพระชญาณศรีมิตรเชื่อว่าเกิดขึ้นของภาษามีความซับซ้อน มนุษย์สามารถรู้ความหมายของของคำแต่ละคำได้ทั้งโดยการจำแนกออกและไม่จำแนกออก (Both a Positive and a Negative Elements)

ลักษณะเด่นของทฤษฎีโปหะของพระชญาณศรีมิตรคือการอธิบายเรื่อง การปรับบทบาทตามเงื่อนไข (Conditionally Adopted Position) วัตถุประสงค์ของการอธิบาย พระชญาณศรีมิตรกล่าวว่า สิ่งภายนอกกับจิตแต่ละบุคคลสัมพันธ์กันและแสดงออกผ่านกระแสความคิด (Consciousness) ทำให้การแยกออก (Exclusion) ตามแนวคิดของท่านชญาณศรีมิตรจึงเป็นการตรวจสอบความจริงว่าโครงสร้าง (Conceptual Construction) มีวัตถุประสงค์อะไร ในการใช้ภาษาการเกิดขึ้นของคำจะเกิดจากองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ การตัดสินใจ (Adhyavasaya) และ ภาพในใจ (Abhasa) ซึ่งองค์ประกอบทั้งสองนี้ทำให้คำแต่ละคำมีคุณค่าไม่เท่ากัน (Semantic Value) ดังนั้นในการสื่อสารสิ่งที่สำคัญคือ เจตนาในการสื่อสาร ประโยคและความหมายในการสื่อสารไม่จำเป็นต้องถูกทั้งหมด แต่มีบางส่วนถูกเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างก็เพียงพอ จึงทำให้ไม่เกิดข้อโต้แย้งว่าทฤษฎีมีส่วนคล้ายกับการโกหกบริสุทธิ์ (A Kind of White Lie)

ส่วนที่ 5 Translation Practices

หนังสือเล่มนี้ยังมีส่วนตัวอย่างที่ใช้ทฤษฎีโปหะ ช่วยในการแปล โดยยกบทในภาษาสันสกฤตมาจำนวน 5 บท และได้ลองแปลด้วยวิธีแปลโดยอรรถ และวิธีแปลโดยพยัญชนะ ซึ่งทำให้เห็นภาพชัดขึ้นว่า หากเรามีความเข้าใจเราสามารถวิเคราะห์การแปลได้ดีขึ้น มากกว่าการแปลโดยศัพท์เท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น การแปลสรรพนาม (Pronoun) การแปลสรรพนามที่อ้างถึงสิ่งต่างๆ (It) ภาษาสันสกฤตจะกำกวมน้อยกว่าในภาษาอังกฤษเพราะในภาษาสันสกฤตคำนามต่างๆมีเพศ การใช้สรรพนามอ้างถึงสิ่งของก็จะใช้ให้ตรงกัน ทำให้เข้าใจและอ้างถึงได้โดยง่าย ในขณะที่ภาษาอังกฤษคำนามต่างๆไม่มีเพศ เป็นต้น

ส่วนที่ 6 สรุปความและบทภาษาสันสกฤต

ในส่วนสุดท้ายมีประโยชน์สำหรับผู้ผู้อ่านกลับมาทบทวนและผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม โดยมีสรุปความมีการแปลทฤษฎีในรูปแบบภาษาไทยและในรูปแบบภาษาอังกฤษ และบทของตัวบทเป็นภาษา

สันสกฤต เนื้อหาการสรุปความมีทั้งหมด 9 หัวข้อ และบทแปลทฤษฎีอุปาทานเป็นภาษาอังกฤษ และ ตัวบททฤษฎีอุปาทานฉบับภาษาสันสกฤต

ประเด็นการวิจารณ์

สำหรับประเด็นการวิจารณ์นั้น ผู้วิจารณ์ได้แบ่งประเด็นในการวิจารณ์ออกเป็น 2 ข้อโดยมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

รูปแบบการนำเสนอ

หนังสือภาษาของพุทธปรัชญาในประเทศอินเดีย : ทฤษฎีการจำแนกตามโนทัศน์ของพระชฎาณศรีมิตร (Buddhist Philosophy of Language in India : Jhānaśrīmītra on Exclusion) นำเสนอแนวคิดทางปรัชญาภาษาควบคู่กับการนำเสนอประวัติศาสตร์และพัฒนาการของความคิด การศึกษาเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีส่วนดีคือทำให้ทราบความเชื่อมต่อของแนวคิดปรัชญาภาษากับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย เนื่องจากทฤษฎีแต่ละทฤษฎีล้วนมีข้อพร่อง ไม่ว่าจะจากความไม่สอดคล้องในตัวทฤษฎีหรือจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากการศึกษาทำให้รู้ถึงประเด็นปัญหาแน่ชัดช่วงให้สามารถนำทฤษฎีมาวิเคราะห์และพัฒนาได้อย่างตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียบเรียงเนื้อหาตรงกันกับความต้องการของผู้เขียนที่แสดงไว้ในหนังสือว่า การศึกษาเพื่อความเข้าใจคัมภีร์ไม่ควรศึกษาเฉพาะการตีความภาษาต้องอาศัยการวิเคราะห์ไปควบคู่กัน

จากการศึกษาผ่านพัฒนาการของความคิดยังแสดงให้เห็นว่า การเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนจากการใช้ภาษาไม่ได้มีสาเหตุมาจากปัญหาตัวภาษาแต่เพียงอย่างเดียวแต่รวมถึงความบกพร่องเกี่ยวกับลักษณะของความรู้ที่แท้จริง พระพุทธศาสนาเชื่อว่าธรรมชาติมีกฎของตัวเอง บุคคลที่บริสุทธิ์จะมีความสามารถในการเข้าใจกฎที่บริสุทธิ์นี้ได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ เมื่อได้ประวัติศาสตร์ก็แสดงให้เห็นได้ชัดถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการอธิบายเครื่องมือในการเข้าถึงความรู้ (Instruments of Knowledge) ถึงกระบวนการทำงานและปัจจัยที่มีผล ฉะนั้นความสามารถในการเข้าถึงความรู้ที่แท้จริงจึงเป็นสาเหตุหลักที่เกิดปัญหาผิดพลาดหรืออ้างถึงในสิ่งที่ไม่ตรงกันในแต่ละยุคสมัย ยกตัวอย่างเช่น การนิยามคุณสมบัติของ สมมติสัจจะ (Conventional Truth) และ ปรมาตถสัจจะ (Ultimate Truth) ที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย

รูปแบบการเขียนและภาษาที่ใช้ - รูปแบบการเขียนมีการเรียบเรียงเนื้อหาไล่ตามลำดับโดยไม่เร็วเกินไป ทำให้ขณะอ่านสามารถไล่ตามแนวคิดไปได้ทัน แต่อุปสรรคส่วนใหญ่มาจากภาษาที่ใช้ในการเขียนเนื่องจากคำศัพท์ที่ใช้ในภาษา เป็นคำศัพท์ที่มีนัยเฉพาะ ตามบริบททางพระพุทธศาสนาและปรัชญาอินเดีย เช่นคำว่า ตระหนักรู้ (Awareness) และ ปรีตยักษะ (Perception) ในการศึกษาจึงต้องมีพจนานุกรมและหนังสือปรัชญาอินเดียไว้เทียบเคียงความหมายของคำ

ประเด็นเนื้อหา

การเข้าใจภาษาต้องเข้าใจธรรมชาติของการเกิดภาษา และธรรมชาติของโลก กล่าวคือ ทุกครั้งเวลาเกิดการเกิดขึ้นของคำ คือการไปสมมติให้สิ่งนั้นออกมาเป็นสิ่งที่มีความหมายที่ตัวเองจะไว้อย่างทอดกัน จึงดูเหมือนว่าเหมือนภาษาจะทำหน้าที่ถ่ายทอดคุณสมบัติของวัตถุ (Object) แต่ก็ยังแฝงด้วยการถ่ายทอดความคิด (Thought) ในรูปแบบของการสมมติ สิ่งนี้ทำให้การใช้ภาษาในบางครั้งไม่สามารถเข้าถึงความจริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งกระบวนการพัฒนาความรู้ภายในตัวมนุษย์เป็นสภาวะภายในที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ องค์ประกอบภายในได้แก่ความตั้งใจ ความบริสุทธิ์ ความไม่รู้ สิ่งเหล่านี้ทำให้วัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเปลี่ยนจากการถ่ายทอดความจริงมาเป็นถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ธรรมชาติของการเกิดภาษาจึงเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนในตัวเอง ทำให้ทุกครั้งที่มีการใช้ภาษาทั้งเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารจึงควรทำด้วยความระมัดระวัง ตั้งใจ และตรวจสอบเจตนา

ภาษาเป็นคุณสมบัติหนึ่งบนโลก ดังนั้นธรรมชาติของโลกก็มีผลกับภาษา กล่าวคือ ธรรมชาติของโลกคือ ไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เที่ยงแท้แน่นอนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ภาษาที่เช่นกันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีการเกิดขึ้นใหม่ๆของภาษาแสดง และมีคำเก่าๆที่ถูกยกเลิกไม่ใช้ ยกตัวอย่างคำในสมัยสุโขทัยที่ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมีคำที่ไม่ใช้ในปัจจุบันหลายคำ ได้แก่ หัวฟุงหัวรบแปลว่า ข้าศึกชั้นหัวหน้า หรือ ตีหนึ่ง วังช้าง ที่แปลว่า คล้องช้าง เป็นต้น หรือความหมายเปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย ยกตัวอย่างเช่นในสมัยสุโขทัยคำว่าผีใช้เพื่อเรียกเทวดา เป็นต้น เมื่อภาษาไม่แน่นอน การศึกษาภาษาทั้งผ่านทฤษฎีหรือตำราใดๆ จึงไม่ควรทำไปด้วยความยึดติดโดยการเอาเกณฑ์ความคิดส่วนตัวไปเพื่อตัดสินผู้อื่น แต่ควรสืบฐานความคิดว่าภาษาที่เกิดขึ้นมานั้นมีความหมายที่แท้จริงอย่างไร อ้างถึงสิ่งใด เพราะอะไร ซึ่งจะทำให้พัฒนากระบวนการคิดของตัวเอง เกิดเป็นความรู้เพื่อความรู้ของตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ในส่วนของตัวอย่างการแปล เนื้อหาในส่วนนี้ช่วยให้เห็นความจำเป็นของการศึกษาภาษาได้ชัด เมื่อเทียบระหว่างการแปลโดยอรรถ และการแปลโดยพยัญชนะ ซึ่งเนื้อหาแสดงจุดยืนที่สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนหนังสือที่ต้องการให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจภาษาสันสกฤต (บนตัวภาษาอังกฤษ) ได้เข้าใจแม้ผู้ที่ไม่ได้เรียนภาษาสันสกฤต ด้วยการเข้าใจบริบทและลักษณะของภาษาสันสกฤต

สรุปความและข้อแนะนำ

ทฤษฎีอุปมา (ปรากฏมากในคัมภีร์ทิเบตและจีน) ช่วยให้เข้าใจวิธีการใช้คำเพื่อสื่อสารสิ่งที่สัมผัสและเข้าถึงไม่ได้โดยประสาทสัมผัส แต่มนุษย์รับรู้ได้ มนุษย์รับรู้สิ่งเหล่านั้นได้อย่างไร และภาษาสามารถถ่ายทอดสิ่งนั้นได้ในระดับไหน แม้ว่าในตัวที่ทฤษฎีจะอธิบายลักษณะของการรับรู้ทั้งในประสาทสัมผัสและอนุมานอย่างละเอียด และยังอธิบายความเชื่อมโยงความรู้กับภาษาที่มีผลกับตัวของผู้ส่งสาร แต่ข้อสรุปนั้น

กลับหักมุมคือ ภาษาไม่ได้สามารถถ่ายทอดอะไรได้เลย ภาษาในพระพุทธศาสนามีวัตถุประสงค์เพื่อบำบัดเพื่อปลดปล่อย จากความหลงเชื่อที่ผิดที่มีในมนุษย์แต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดในพระพุทธศาสนาที่เน้นเรื่องจริยศาสตร์ ที่ตั้งคำถาม มนุษย์ควรอยู่อย่างไร (How Should I live)

สุดท้ายผู้วิจัยเห็นว่าหนังสือภาษาของพุทธปรัชญาในประเทศอินเดีย : ทฤษฎีการจำแนกตามมโนทัศน์ของพระชฎาณศรีมิตร (Buddhist Philosophy of Language in India: Jñānaśrīmitra on Exclusion) มีประโยชน์ในการเข้าใจพัฒนาการปรัชญาภาษาในพระพุทธศาสนาซึ่งจะช่วยให้เข้าใจรูปแบบการเขียนคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาในช่วงยุคสมัยนั้นว่ามีปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างไรบ้าง ซึ่งจะทำให้เข้าใจคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้ดีขึ้น

References

Lawrence J. McCrea, and Parimal G. Patil. (2010). *Buddhist Philosophy of Language in India: Jñānaśrīmitra on Exclusion*. New York: Columbia University Press.